

*Symbol
för frihet*

Aung San Suu Kyi ger demokratin ett ansikte i Burma. Som ledaren för partiet NLD vann hon en historisk plats till parlamentet under våren. Tidningen Frihet var med under två dagars valspurt i staden Mandalay.

TEXT: JOHAN AUGUSTIN FOTO: JONAS GRATZER

AUNG SAN SUU Kyi, The Lady, Daw Suu (Mother Suu) – ja Burmas mest kända kvinna har många namn. Hon är The Lady med alla burmeser, men behandlas mer som en drottning än som en dam av det burmesiska folket som törstar efter demokrati. Klockan är sex. Lördag morgon. Parkeringsplatsen utanför flygplatsen i Burmas andra största stad, Mandalay börjar fyllas med NLD:s (National League for Democracy) anhängare som spelar hög hiphop-musik med texten "Wake Up Myanmar, Wake Up Myanmar". Alla här väntar på samma flyg: YH 909 från Rangoon, som ska landa 07.40. En som känner 66-åriga Suu Kyi bättre än de flesta andra här, är 83-åriga journalisten och NLD-medlemmen U Win Tin, som sitter på en plaststol i väntsalen. Han tillbringade 19 år i fängelse som politisk fånge innan han blev frisläppt av militärjuntan i september 2008.

– Hela staden kommer att fira henne idag, säger en glad Win Tin och fortsätter:

– Det är tack vare Daw Suu som det blåser en vind av förändring i parlamentet.

FYLLNADVALET TILL LANDETS parlament den 1 april i år gav NLD 43 parlamentsplatser av 44 möjliga. Win Tin och hans parti bojkottade valet 2010 eftersom deras ledare då fortfarande satt i husarrest. Nästa allmänna val hålls 2015, och på tre år måste ett par rejäla förändringar ske för att Burma verkligen ska kunna bli en demokrati, menar Win Tin.

– Vi måste förändra vår konstitution och vårt valsystem; just nu är det militären som tar alla slutgiltiga beslut – vi måste ändra arméns mentalitet så att de blir mer som det burmesiska folket.

Han avbryts av att ett långt tåg med barn marscherar mot den utgång där Suu Kyi snart anländer. I händerna håller de NLD-flaggor, tavlor och affischer föreställandes deras ikon, samtidigt som de sjunger en välkomstsång. Adrenallnivån ökar. NLD-medlemmarna bildar en levande vägg av människor, sammanlänkade hand i hand, för att skydda sin ledare från beundrarna som kommit hit med blombuketter och andra presenter. I nästa sekund skriker alla, och ankomsthallen som nu är fylld med människor, blir till en vajande massa av kött och blod. Alla vill få en glimt av Daw Suu, röra vid henne, ge henne en gåva, prata med henne – och när hennes nätta siluett visar sig i dörröppningen rör sig alla mot henne samtidigt. Det blir fullkomligt kaos. Några minuter senare, och tack vare – väggen av NLD-medlemmar, så är Damen ute i sin vita Mitsubishi Pajero, med öppen taklucka, ståendes med överkroppen ute ur bilen vinkandes och leendes, utan en antydning till trötthet efter den scen som nyss utspelat sig. Karavanen av NLD-bilar sätter av mot den plats där Suu Kyi ska hålla tal till Mandalays invånare. Hundratals, kanske tusentals vespor och motorcyklar fyller vägen in mot Mandalay, och längs med vägkanten står människor som länge längtat efter att få en kort skymt av sin hjältinna, och hejar: "Daw Suu – stay healthy!".

DET RÅDER FOLKFEST utanför flygplatsen, när den vita Mitsubishi rullar fram långsamt, samtidigt som människor springer i kapp den. Suu Kyi vinkar till höger och vänster, ständigt leendes, hon tappar aldrig fokus: hon tänker inte göra folket som kom hit för att se henne i dag, besvikna.

12:36 ANLÄNDER HON till den fotbollsplan i utkanterna av Mandalay som nu börjar förvandlas till en lerpöl på grund av det ihärdiga regnandet, där en scen och ljudanläggning har satts upp. Ett folkhav av förväntansfulla människor, uppskattningsvis runt 50000, många av dem har väntat i 4-5 timmar redan, står eller sitter i regnet. En av de många munkar som väntar är Suria Zawmin, han kom hit klockan åtta i morse, för att höra kvinnan som ska förändra hans land.

– Jag känner starkt för Daw Suu, hon bryr sig om de fattigaste människorna, samtidigt som hon vill skapa fler jobb, klargör han.

Suria Zawmin berättar att han är optimistisk för Burmas folk; även om verkligheten säger att enbart en liten klick har det bra ställt, medan resten lever på en eller ett par dollar om dagen, och en stor del av befolkningen hankar sig fram under fattigdomsgränsen.

– Vi har kämpat länge nu, men Burma håller långsamt på att förändras, genom att regeringen och presidenten samtalar med Daw Suu.

EN MIKROFONRÖST BER alla att sitta ner så att ingen ska stå i vägen för de andra, och att veckla ihop paraplyerna. Ögonblicket senare står hon där på scen och applåderna smattrar. "Daw Suu must stay healthy – the leader of the people!" går som ett mantra flera gånger innan Suu Kyi greppar mikrofonen med båda händerna:

– Mandalay har en speciell plats i mitt hjärta; ni är den största publiken någonsin på min valturné – ni är överallt, jag känner er styrka!

Publiken svarar med: "We love you Suu!"

– Jag ser att det finns många munkar i publiken; det är inte bara ett bevis på religionen i vårt land utan även på att ni skyddar oss. Det är samma sak med våra lagar, de ska gälla för alla, de ska skydda alla, fortsätter hon.

UNDER HELA TALET där Suu Kyi pratar i ungefär 20 minuter håller hon hela tiden mikrofonstativet stadigt med båda händerna, överkroppen omsvept i en lila sidensjal. Eftersom Suu Kyi mår dåligt efter flygresan ursäktar hon sig själv för att gå bakom scenen där hon i smyg kräks två gånger. Under tiden pratar Win Tin vidare på scenen.

Efter att ha avslutat talet åker Suu Kyi till Mandalay Hill Resort Hotel för att vila, men fortsätter trots att hon känner sig dålig att vinka till publiken längs med vägen hela vägen till hotellet.

Söndag morgon blir emellertid ingen sovmorgon för Daw Suu. Redan klockan sex har det bildats en folksamling utanför hotellet: några turister, journalister – både lokala och internationella, samt givetvis en stor skara NLD-medlemmar. En av dem; Swe Ko Latt, 25, är utexaminerad läkare men vill helst av allt jobba inom NLD.

– Jag hjälper till ideellt varje dag med valkampanjen, och får jag jobb inom partiet efter valet så tar jag det, berättar Swe Ko Latt.

Han har aldrig själv träffat Suu Kyi, men tycker att hon är en bra partiledare.

– Hon har jobbat så länge med NLD, och hon är ett med det burmesiska folket som älskar henne – precis som hon älskar dem. Hon valde ju faktiskt sitt folk framför att åka hem till sin familj i England!

Swe Ko Latt menar att landet har många hinder att övervinna framöver, och viktigast är utbildningsnivån- och sjukvården som båda är eftersatta (endast ett par procent av Burmas BNP går till utbildning, medan 50 procent går till militärutgifter).

– Förändringen går långsamt, men jag tror att Daw Suu kan bli vår nästa president efter valet 2015!

NLD OCH VALET 2012

Partiet vann 43 platser i fyllnadsvalet till landets parlament, av sammanlagt 44. Det är första gången representanter för partiet tar plats i Burmas högsta beslutande organ.

AUNG SAN SUU KYI

Aung San Suu Kyi föddes den 19 juni 1945 i Rangoon. Hennes pappa Aung San, ledaren för Burmas självständighetsrörelse mördas två år senare och 1948 blir Burma självständigt från att ha varit en brittisk koloni. Suu Kyi utbildar sig inom ekonomi, statskunskap och filosofi i brittiska Oxford och arbetar på FN-högkvarteret i New York. 1972 gifter hon sig med Tibet-experten Michael Aris och paret får två söner, Alexander och Kim. Suu Kyi studerar i Japan och Indien innan hon 1988 återvänder till Burma för att ta hand om sin sjuka mor, Khin Kyi som var en av landets ledande kvinnopolitiker. Samma år utbryter stora demonstrationer för demokrati och tusentals demonstranter skjuts till döds av militären. Suu Kyi talar inför en halv miljon människor den 26 augusti 1988 i Rangoon och blir demokratirörelsens ansikte utåt. 1989 sätts hon i husarrest i sitt eget hus i Rangoon som kommer att vara i sammanlagt 15 år. 1990 vinner hennes parti NLD valet men kommer inte in i parlamentet, och året

därefter får Suu Kyi höra att hon fått Nobels fredspris över radion i sin husarrest. 1999 dör hennes make Michael i cancer i England, och tillåts inte besöka sin fru innan han avlider (Michael träffar bara Suu Kyi fem gånger under alla år i husarresten) och Suu Kyi kan heller inte lämna Burma för att träffa honom på grund av att hon inte tror att militärjuntan kommer att släppa in henne i landet igen. Den 13 november 2010 släppts hon slutligen från sin husarrest, dagen efter det riggade valet av den styrande militärjuntan. Sedan mars 2011 är förre militärgeneralen Thein Sein president i Burma och han för samtal med Suu Kyi om en väg mot demokrati. 2011 kom filmen "The Lady", av franske regissören Luc Besson, som handlar om Suu Kyis liv. Suu Kyi är Theravada-buddhist och utövar dagligen meditation. Suu Kyis far var militär och valdes i Burmas första allmänna val att leda landets regering, men mördades redan samma år. Hon studerade filosofi, ekonomi och statsvetenskap i Storbritannien och flyttade sedermera till London. 1988 flyttade Suu Kyi tillbaka till Burma och deltog i protesterna mot den sittande militärregeringen. Samma år bildades NLD. 1989 fängslades Suu Kyi av militärer och hon kom att sitta i husarrest till och med 1995. 1991 tilldelades hon Nobels fredspris, 2005 Olof Palmepriset.

NÅGRA CITAT AV SUU KYI

- "Fear is a habit; I am not afraid."
- "If you're feeling helpless, help someone."
- "In societies where men are truly confident of their own worth, women are not merely tolerated but valued."
- "The only real prison is fear, and the only real freedom is freedom from fear."
- "We will surely get to our destination if we join hands."

– Det sägs att kvinnor är svagare än män, men när kvinnorna skakar min hand under kampanjen så gör de det mycket hårdare än männen!

PRICK KLOCKAN SJU rullar den vita Mitsubishin ut genom de stora gallergrindarna som omger hotellet, och ett nytt kaos utbryter när alla vill hälsa The Lady välkommen och ta bilder på henne. I dag ska Suu Kyi hålla tal i Sagaing, två mil sydväst om Mandalay och hinna besöka två kloster på vägen.

Söndagen har om möjligt ännu större uppslutning än lördagen och det verkar som Mandalays över en miljon invånare samtliga har bestämt vad de ska göra denna dag. Trafiken står stundvis helt stilla, och det går snabbare att promenera i rask takt än att åka vespa, eller bak på släpet till någon minilastbil som de flesta gör som vill följa karavanen. Suu Kyi har gula avknoppade rosor i håret, och en figurnära blå blus som följer hennes slanka kropp. Kärleken till blommor är hennes signum, och det har folk tagit till sig: blombuketter i alla slags former och färger kommer på ett löpande band och ges eller slängs till henne – ibland landar de på henne, för att hon i nästa sekund tar in blommorna genom takluckan – som hennes NLD-medarbetare sedan snabbt tar ut genom den öppna bakluckan och lägger på ett flak som redan har ett växande blomberg. En mänsklig NLD-sköld skyddar bilen och Suu Kyi från beundrare som vill komma allt för nära, samtidigt som allt fokus hos Suu Kyi ligger på att vinka till höger och vänster och att försöka ta in alla dessa människor som befinner på balkonger, längs vägen, på cyklar, vespor och i bilar.

TILL SKILLNAD FRÅN gårdagen är det hett ute, temperaturen ligger närmare 40 grader och NLD delar ut vattenflaskor och energipulver för att undvika svimningar. Efter att långsamt ha rullat över Burmas mäktiga flod Irrawaddy på Sagaing Bridge är det dags att möta publiken på nytt och nu, när klockan är tolv, står den brännande solen i zenit.

Med höger hand greppar hon micken och behåller den vänstra bakom ryggen hela tiden under det tjugo minuter långa talet. Inget manus, ingen fuskklapp. I stället tar hon korta pauser mellan raderna, och tittar till vänster- och höger om vartannat. Scenen täcks snart av blommor som åskådarna kastar upp. Efter att hon bett om ursäkt för att hon var sjuk igår, skämtar hon med publiken.

– Det sägs att kvinnor är svagare än män, men när kvinnorna skakar min hand under kampanjen så gör de det mycket hårdare än männen!

Applåder och skratt utbryter innan Suu Kyi fortsätter:

– Vårt land är redo för ett nytt system, för en ny politik.

DEN TRÖTTET SOM stundtals visade sig under lördagen är som bortspolad med gårdagens regn, för nu skiner Suu Kyi upp med sin raka kroppshållning och stadiga grepp om mikrofonen.

– 25 procent av parlamentsplatserna är reserverade för militären, vi måste samarbeta med dem för att utveckla vårt land. Den 1 april är det val och då räknas allas röster, vare sig du är soldat eller fattig bonde – den dagen värderas allas röster lika mycket.

HILLARY CLINTONS MÖTE med Daw Suu, och västvärldens lättnader av sanktioner är ett steg i demokratiseringen, men Suu Kyi vill ändå fokusera inåt precis som hon har gjort under åtskilliga timmar av meditation genom alla år av sin husarrest.

– Du måste lära dig historien för att känna till nuet och för att förstå framtiden, fortsätter hon.

– Omvärlden står redo att investera och utveckla vårt land, men det är för tidigt – vi måste förändra oss själva först.

Hon skämtar ett par gånger till innan hon avslutar talet och förbereder sig inför nästa stopp på valturnén.

– Ni har visat tålmod här idag – visa samma tålmod med demokratin! ♦